

הרב משה צבי נריה זצ"ל

מייסד וראש ישיבות בני עקיבא

אבי דור הכיפות הסרוגות

תרע"ג - תשנ"ו

היום נעסוק בדמותו ואורח חייו של מורנו ורבנו הרב משה צבי נריה זצ"ל.
דף העבודה מחולק לשלושה חלקים:

1. תולדות חייו
2. מספריו
3. מורשתו

תולדות חייו

כ"א שבט תרע"ג (1913)

תרפ"ו-תר"ץ

כ' תמוז תר"ץ (1930)

קיץ תר"ץ - תרצ"ה

תרצ"ב-תרצ"ט

י' מרחשון ת"ש (1940)

תשרי תשכ"ח

תשכ"ט-תשל"ב

יום העצמאות תשל"ח

תשנ"ג

י"ט כסלו תשנ"ו

הרב משה צבי נריה נולד בלודז' בכ"א שבט תרע"ג לאביו הרב פתחיה מנקין ולאמו הרבנית רחל. אביו היה תלמיד ה"חפץ חיים", כיהן כרב בכמה קהילות ברוסיה וזכה להערצה מצד בני עיירתו ומקורביו. אמו היתה אשה משכילה, ידעה רוסית וגרמנית ועזרה לפונים אליה בניסוח מכתבים לשלטונות או לחו"ל. בילדותו למד בחדרים בעיירות בהן כיהן אביו כרב, אך בעקבות גזירת השלטונות על סגירת החדרים החל לומד תורה מפי אביו.

אחרי בר - המצוה (תרפ"ו) עבר ללמוד תורה בישיבת מינסק. באותם ימים, והוא בן שבע עשרה, נודע לו כי הראי"ה קוק זצ"ל רבה הראשי של ארץ ישראל פועל להצלת בני ישיבה מרוסיה וממציא להם סרטיפיקטים. הוא פנה במכתב בקשה מתובל בדברי תורה לבנו של הרב קוק, הרב צבי יהודה זצ"ל, ולאחר זמן קצר קיבל מירושלים אשרת מעבר וכרטיס נסיעה. בכל תמוז תר"ץ (1930) הגיע לארץ ישראל ומיד עלה לירושלים. הוא לא התמהמה להיכנס לבית הרב קוק ועם ההכרות הראשונית דבק בו והתקשר אליו קשר עמוק ביותר. הוא הצטרף לישיבת "מרכז הרב", יצר קשר עם הבן הרב צבי יהודה שפתח בפניו את המבואות הגשמיים והרוחניים לבית הרב. תוך זמן קצר הפך להיות תלמיד מובהק וחביב של הרב עצמו שקרבו מאוד ועקב אחר התפתחותו הרוחנית. בעת ובעונה אחת ינק גם מתורתו של תלמידו - חברו של הרב, רבי יעקב משה חרל"פ והיה לא רק משומעי לקחו אלא גם ממסביריו. מרביתו בישיבת "מרכז הרב" קיבל את תורת ארץ ישראל על הגוון המיוחד שבה, עם הדאגה לעם ישראל.

בנקודה זו ניפגש הרב נריה עם תנועת הנוער הדתית - לאומית שעדיין היתה בתחילתה, "בני עקיבא". הוא חיבר את ההמנון והיה העורך הראשון של בטאונה "זרעים". הוא הגיע למסקנה כי אין תחליף לישיבה כמבצר רוחני וכמחסום בפני החילוניות ויש צורך להקים ישיבה ברוח חדשה התואמת לשאיפות בני עקיבא. ב' במרחשון ת"ש עלתה קבוצה בת שלושה עשר נערים והרב נריה בראשם להקים את ישיבת בני עקיבא בכפר הראוה.

ביוזמתו ובהכוונתו הוקמו עוד ישיבות רבות ואולפנות לבנות, עד שהורגש הצורך בהקמת "מרכז ישיבות בני עקיבא" כמסגרת על המאגדת את כל המוסדות. מכח פועלו נהיה לראש ישיבות בני עקיבא. היה חבר בכנסת השביעית מטעם המפד"ל, אך ראה בעשייתו החינוכית את העיקר.

עם שחרור שטחי ארץ ישראל במלחמת ששת הימים, וביוחד ירושלים העתיקה והכותל המערבי התבלט בתמיכתו ברעיון ארץ ישראל השלימה. היה בין מייסדי ישיבת הכותל ולאחד מראשי המנהיגות הרבנית ציונית דתית. זכה לתואר "אבי דור הכפות הסרוגות".

על מפעל חייו זה ניתן לרב נריה פרס ישראל לחינוך ביום העצמאות תשל"ח.

המשיך בפעילותו החינוכית והנהגתו הציבורית עד ימיו האחרונים.
נפטר בביתו בכפר הרואה ב"ט כסלו תשנ"ו
סמן נכון/לא נכון על המשפטים הבאים

נכון לא נכון

הרב נריה נולד ברוסיה ולמד בפולין
"הרב נריה ערך את העיתון "זרעים" של "בני עקיבא"
בישיבת כפר הרואה היו בהתחלה 45 תלמידים
הרב קוק עזר לרב נריה לעלות לארץ
הרב נריה לא למד אצל הרב חרל"פ
הרב נריה ראה בפוליטיקה עיסוק עיקרי
הרב נריה קיבל פרס ישראל בשנת תשנ"ו
הרב נריה למד בישיבת מינסק
הרב נריה גר בכפר הרואה
ספריו

הרב נריה זצ"ל חיבר ספרים רבים, וחלק מהם אף לא פורסם.
הוא ראה לעצמו מטרה לתאר את תולדות חיי הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל וחיבר על כך סדרת
ספרים:
טל הראיה, חיי הראיה, מועדי הראיה, שיחות הראיה, חגיגת הנשמה, ליקוטי הראיה, בשדה הראיה

ספרים נוספים שחבר: מלחמות השבת, מורשת ארץ, על משכנות הרועים, אפיק בנגב ישראל
במדינתו, הלקח והליבוב, ענבי פתחיה, י"ג עיקרים, אסיף לחג הסוכות, אלול ותשרי, אורות
התפילה, נפש דוד, מסכת הנזיר, משנת הרב, חנוכה ופורים, צניף מלוכה, צו בקו, אורחות פתחיה, נרו
מאיר, בשובם לירושלים, פרקי וולוז'ין, תולדות הנצי"ב, נר למאור, דבר השמיטה

על כתיבתו זכה הרב נריה בכמה פרסים ספרותיים: פרס שפירא, פרס ע"ש הרב ריינס, פרס עירית
ת"א לספרות תורנית ופרס ע"ש הרב בר-שאול

חפשו חלק מהספרים בתפזורת הבאה

צ	נ	י	פ	מ	ל	ו	כ	ה	ח	ש
ט	ל	ה	ר	א	י	ה	א	ב	נ	י
ע	נ	ב	י	פ	ת	ח	י	ה	כ	ח
מ	פ	ח	י	י	ה	ר	א	י	ה	ו
ש	ש	ג	ד	ק	ע	כ	ה	ע	ו	ת
נ	ד	צ	ד	ב	ק	ט	ל	ו	פ	ה
ת	ו	ש	ו	נ	ר	ל	מ	א	ו	ר
ר	ד	י	ח	ב	ט	מ	ר	צ	ר	א
ב	י	ג	ע	י	ק	ר	י	מ	י	י
ל	ק	ח	ל	י	ב	ו	ב	ת	מ	ה

ממורשתו
קרא את שלשת השירים הבאים וענה על השאלות שאחריהם
א.
את השיר הבא חיבר הרב נריה והיה שר עם תלמידיו

הוי עם בוטח
חי קיים על אף הכל
על מוקד מזבח
ייצא במחול

דם עשן ואש
ים צרות גועש
על ציון מתי
אור חדש תאיר

שמע קולנו
השמיענו מתי יבנה
יבנה המקדש

1. במי בוטח העם? _____
2. מדוע העם יוצא במחול?
א. כי טוב לו
ב. כי יש לו צרות
ג. כי צריך לשמוח למרות הצרות
ד. אף תשובה לא נכונה
3. איזה מילים מביעים שיש הרבה צרות- הקף בעיגול.
(למה אנחנו מצפים? (שתי תשובות. 4.
א. _____
ב. _____

ב. לא הייתי בבני עקיבא - אך הוא היה המדריך שלי
לא הייתי תלמידו - אך הוא היה המורה שלי
לא ישבתי בבית מדרשו - אך הוא היה הרב שלי
לא הייתי בנו - אך הוא היה האבא שלי
לכאורה, לא למדתי אצלו כלום - אך הוא לימד אותי הכל

מאיר הרנוי

1. האם מאיר הכיר אישית את הרב נריה? כן/לא.
2. מדוע הוא מגדיר אותו כמדריך, רב ואבא?
א. כי הוא לימד את הרב שלו
ב. כי הוא הלך בדרך שהרב הראה לכולם
ג. כי הרב נריה היה "אבי הכפות הסרוגות"
ד. כל התשובות נכונות
3. האם אתה מכיר מישהו שהכיר את הרב נריה? מה אתה יודע עליו.

ב. לפני פטירתו אמר הרב נריה את הדברים הבאים

קדושה אני מבקש
קודש קודשים אני מבקש
תנו לי קדושת ארץ ישראל
תנו לי קדושת אהבת ישראל
תנו לי הרגשת קדושת ארץ ישראל
תנו לי הרגשת קדושת עם ישראל
. אז קרא כמה פעמים בקול גדול "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" וסיים במילים "נתקדש כולנו" ונדם

4. איזו מילה חוזרת הרבה פעמים? _____

מה זה אומר 5.

על האדם שאמר

?את המילים

איזה ערכים. 6.

חשובים מוזכרים

בעשיר? הקף

בעיגול

ארץ ישראל,

תורה, אהבה, עם

ישראל, קדושה,

בית מקדש,

יהדות, שמחה